

fjerne de kongelig bestilte Præster, som beviislig ikke gjøre deres Pligt, hvorved jeg dog skal bemærke, at til at gjøre sin Pligt hører det ikke at tilfredsstille Alle, ikke engang i meget høi Grad at kunne tilfredsstille mange Mennesker. Der er mangen En, der gjør gavnlig og god Tjeneste i en lille Kreds uden at have store Evner. Hertil kommer endnu andre, af den mislige Dobbeltthed, som er Lovforflagets Skade; flydende Misforhold, hvoraf nogle ere anthybede igaar af den ærede 1ste Landstingsmand for 5te Kreds (Vindesbøll). Jeg behøver blot at anthyde det Hovedmoment, at for at faae en vis Ret, Indflydelse paa Valget af sin egen Præst, skal man træde ud af den almindelige Sogneforbindelse, derfor skal man løse Sognebaand og træde ind i en Valgmenighed. Men er der da Noget, der kan misfænde; at der hos alle Mennesker ligger en Bestræbelse efter at faae større Rettigheder, større Frihed, og er det da ikke forunderligt, naar Folkekirkens Styrelse vil medvirke til, at det, der forholdes og indtil en vis Grad maa forholdes den store Mængde af Folkekirkens Medlemmer — thi man kan ikke give Alt frit — skal hengives til dem, der saaledes ville træde ud af den simple og almindelige Forbindelse? Jeg kunde tilføie Betragtninger om Forholdet til Communalstolevæsenet og Religionsundervisningen i Skolen, jeg kunde tilføie Betragtninger om Continuiteten i et saadant Embede, at der tillægges Præstens Handlinger retslig Virkning, og at der i denne Henseende, netop fordi der ingen Continuitet er, let kan fremkomme Uorden — Alt det kunde jeg betragte, men det vil jeg ikke dvele ved. — Derimod er der en Side, som jeg dog troer endnu at maatte minde om, men som jeg iøvrigt blot skal nævne; thi dem, der ikke allerede have gjort sig Forholdet klart, vil jeg forgjæves stræbe at overbevise. Det er disse Valgmenigheders og de for dem antagne Præsters Forhold til det kirkelige Tilsyn. Man siger, at de skulle være underkastede det almindelige kirkelige Tilsyn igjennem Provsten og Bispen. Men er der da noget Menneske, der troer, at den Menighed, der danner sig, fordi dens Medlemmer ikke finde sig tilfredsstillede i den almindelige Sognekirke, der

maastee danner sig just i Provstens Sogn, der maastee heller ikke finder sig tilfreds med den Maade, hvorpaa Biskoppen taler, naar han kommer til den, der har Følelsen af selv at have gjort Opoffrelser og daglig at maatte gjøre Opoffrelser for at have sin Præst — troer Noget, at en saadan Menighed villig vil underkaste sig det kirkelige Tilsyn? Det kirkelige Tilsyn har ingen Betydning uden overfor en villig Smødekommene, det er ingen militair Commando og skal ikke være det; der forudsættes et Tillids- og Smødekommenehold. Og troer man saa, at der kan være et saadant levende og virkeligt Tilsyn fra Biskoppen og Provsten med disse Menigheder og ligeoverfor disse Præster, der maastee staa i en udtalt Modstætning til Provsten og Biskoppen, og som kunne være ansatte imod disses bestemte Mening om deres Personer. Det er aldeles utænkeligt, og det er derfor, jeg siger, at der i dette Lovudkast, saa lidet det end er og saa lidt udstrakt i Antal dets første Virkninger end ville være, ligger opløsende og desorganisierende Principer. Man maa ikke kalde dette Princip Frihedens Princip, fordi denne kun gives paa et enkelt Punkt. Skal Friheden indføres, skal man indføre den i det Hele taget; den skal gjenarbejde og gjenmægtere det Hele og saa bære sine Frugter; thi ellers bliver det ikke Frihed, ellers bliver det ikke Andet end Lovløshed paa et enkelt Punkt. — Man har talt om den Modstand, som denne Lov har valet, og jeg troer, at den er meget betegnende. Jeg skal nu ikke forfølge den Betegnelse, som er anstillet herom. Jeg lægger ikke — dertil er jeg for gammel og har seet for Meget — stor Vægt paa saadanne Petitioner og Adresser og Agitationer, men under visse Forhold have de dog deres Betydning. Naar jeg nemlig savner en Modagitation, og jeg vel veed, at en saadan vilde være fremkommen, hvis man havde fundet den gennemførlig, saa lægger jeg Vægt paa, hvad der saaledes fleer. Heller ikke skal jeg gaae ind paa den Beregning, som er bleven anstillet over Præsterne. Præsterne have udtalt sig ifjor, og de have dernæst udtalt sig ved Landemoderne, hvis Erklæringer jo ere tydelige nok, og de behøvede altsaa ikke, for at faae deres Overbeviisning